

In 2018 is Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa. We bieden een programma waarin we laten zien dat we durven dromen, durven doen en anders durven zijn. Naar ons idee de noodzakelijke voorwaarden om onze stad, onze provincie vooruit te helpen. De stichting Leeuwarden-Fryslân 2018 (LF2018) zal stoppen als het jaar voorbij is, maar de beweging moet verder. We zetten onze tanden in een nieuwe tijd. Daarom presenteren we een 11 puntenplan voor de toekomst van Fryslân. We doen een oproep aan provincie, gemeenten, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, verenigingsleven – kortom alle Friezen – om deze 11 punten samen aan te pakken. We roepen op tot blijvende samenwerking op nationaal en Europees niveau. Samen zal het ons lukken de krachtige beweging van LF2018 voort te zetten.

Culturele Hoofdstad van Europa

“Als we elkaars cultuur niet kennen, kunnen we nooit samenwerken”, aldus Melinda Mercouri, bedenker van het fenomeen Culturele Hoofdstad van Europa, dat sinds 1985 bestaat. Sinds 2000 wijst de EU jaarlijks twee landen aan die de Culturele Hoofdstad van Europa mogen organiseren. Binnen de landen strijden steden om de titel.

Het plan van Leeuwarden-Fryslân 2018 begint in 2012 met een droom van een groep jonge Friezen. Zij hebben maandenlang gesprekken gevoerd – op de markt, in café’s en aan vergadertafels – met als centrale vraag: in welk Fryslân, in welk Europa leven we in 2030?

Resultaat is niet alleen een kalender met zo’n 250 evenementen, maar ook een maatschappelijke beweging. Duizenden Friezen en Europeanen werken samen aan het mooier maken van eigen straat, dorp of wijk.

Leidend thema is de wens van een gemeenschap naar een open gemeenschap te gaan of zoals we dat in Fryslân noemen: van ‘mienskip’ naar ‘iepen mienskip’. Alleen als we openstaan voor de ander, voor nieuwe mensen en inzichten, vinden we een nieuwe horizon.

Daarom is Culturele Hoofdstad van Europa zo belangrijk voor Leeuwarden-Fryslân. We werken samen met internationale partners aan onze toekomst.

2018.NL

Presenting Partners LF2018

1 Investeer in Kunst en Cultuur, de motor voor vernieuwing

We brengen mensen op de been, we maken ideeën werkelijkheid. Cultuur jaagt de vernieuwing aan; dat is basisgedachte achter LF2018. Festivalinitiatief *Innofest* wint de European Enterprise Award en *Welcome to the Village* is gekroond tot meest innovatieve festival van Nederland. *Kening fan 'e Greide* brengt nationaal de natuurinclusieve landbouw op gang en *Farm of the World* zet Fryslân in de etalage als meest circulaire regio van Nederland. *Adje Lambertsz* en *De Reis* doen kinderen groeien. Investeren in kunst en cultuur loont. De samenleving wordt sociaal hechter, het vestigingsklimaat versterkt, het toerisme groeit.

2 De kracht komt van onderop, steun nieuwe werkwijzen

Tien procent van de bevolking van Fryslân levert een bijdrage aan het succes van LF2018. Mensen willen graag wat van hun omgeving maken. Ze eren de dichter Tsjebbe Hettinga, rijden *FossielFrij* en gaan *De Reis* aan met asielzoekers. Het zijn de vele kleine initiatieven die ons verbinden. Van onderop en peer-to-peer, dat is hoe de 21-ste eeuw werkt. Wij weten inmiddels hoe dat moet: *Iepen Mienskipsfûns*, *Greidesessies*. Nu doorzetten met het werken van onderop, we hebben een kans op een grote voorsprong.

3 Versterk maatschappelijke betrokkenheid door culturele projecten

De thema's die we in LF2018 aan de orde stellen, zijn belangrijke maatschappelijke thema's. Mensen betrokken krijgen, is in deze tijd een grote opgave. Ons is het in veel gevallen gelukt. Kunstenaars raken mensen in hart en hoofd, op de thema's van onze tijd. Daarom is het voor Fryslân van belang permanent grote artistieke projecten uit te voeren over onderwerpen die voor de regio belangrijk zijn. Dit helpt om mensen te betrekken, maar vooral ook om te ontdekken wat we met z'n allen belangrijk vinden en dus om nieuw beleid te maken. Daarmee helpen we onze democratie vooruit.

4 Investeer in de makers, voor een sterke creatieve industrie

LF2018 maakt een grote creatieve kracht los. We kunnen mensen aantrekken die buitengewone prestaties leveren. Hun invloed rijkt veel verder dan die ene kunstzinnige ervaring. Ze hebben impact op hoe we omgaan met elkaar en met onze omgeving. We vinden het doodnormaal te investeren in makers: wegebouwers en aannemers. Laten we het net zo normaal vinden te investeren in mensen die mooie dingen voor ons maken. Stenen en Genen. De creatieve industrie is de hardst groeiende sector in Fryslân, maar kleinschalig en daardoor minder vertegenwoordigd. Juist het creatieve klimaat is een vestigingsfactor van belang. Een gezond creatief klimaat begint met een makersklimaat, want makers zetten de toon.

5 Maak ruimte voor complexe, vernieuwende projecten

Sense of Place versterkt de Waddenkust, Leeuwarden krijgt een bruisende binnenstad, *Kening fan 'e Greide* verrijkt de biodiversiteit. De kracht van sommige projecten schuilt in hun langjarige ontwikkeling. Creativiteit en bezieling brengen de projecten op gang: tegen de stroom in, met een ongewone aanpak en ongebruikelijke samenwerkingsverbanden. Overheden en maatschappelijke organisaties moeten nog leren hoe ze daar mee omgaan. De projecten sterven in schoonheid zonder de steun die ze nodig hebben. Maak daarvoor ruimte, door goeie mensen in te zetten en hokjesdenken te verlaten.

6 Zorg voor taal en erfgoed

LF2018 plaatst onze taal en erfgoed in een nieuw daglicht. Prachtige verhalen komen tot leven in *Under de Toer of WaterConnecting*. De rijkdom van taaldiversiteit schittert in *Lân fan Taal*. We werken aan nieuwe vormen voor de presentatie van ons erfgoed. De verhalen van vroeger zijn springlevend, de manier waarop we ze vertellen aan kinderen, jongeren en toeristen vraagt nieuwe vormen. De projecten van LF2018 geven hiervoor een voorzet die doorontwikkeling vraagt; in een centrum voor meertaligheid en productiehuzen voor taal en erfgoed.

7 Maak evenementen mogelijk die de aandacht trekken

Met bijzondere projecten lukt het om de aandacht te trekken, nationaal en internationaal. *Alma Tadema*, *11 Fontein*, *De Reuzen van Royal de Luxe* en *At the Watergate* doen de ogen op Leeuwarden en Fryslân richten. Een reportage in het acht uur journaal van Duitsland, favoriete bestemming van The National Geographic, hoogtepunt bij het aftelmoment op Oudejaarsavond. Fryslân krijgt (inter-)nationaal meer aandacht dan ooit. Willen wij ook na 2018 positieve aandacht blijven houden, dan vraagt dit een langjarige culturele programmering van hoogwaardige evenementen. Voorzieningen als een evenementenfonds zijn hiervoor noodzakelijk.

8 Voer regie op de agenda van Fryslân

LF2018 heeft ons één culturele agenda voor Fryslân opgeleverd. Een afwisselende agenda, met heel verschillende activiteiten. Dat is onze kracht. Gedurende een jaar willen we steeds weer andere groepen aanspreken. Liefhebbers van klassieke muziek gaan naar het *Oranjewoud Festival*, van locatietheater naar *Oerol Terschelling* en van hardrock naar *Into the Grave Leeuwarden*. Juist door steeds verschillende mensen te inspireren, bereiken we een massa. Om tot één agenda te komen, is regie nodig en moeten hulpmiddelen – ticketloket en website – worden voortgezet.

9 Bouw gezamenlijk verder aan het merk Fryslân

Fryslân is een sterk merk dat onderhoud vraagt. Met LF2018 krijgt het merk Fryslân een nieuwe lading. Eigenzinnig als altijd, maar met nieuwe uitingsvormen: cultureel spannend, duurzaam handelend, natuurlijk schoon, gastvrij met stijl. De campagne *Fryslân Style* heeft een vrolijke toon en een bloedserieuze ondertoon. Het opnieuw laden van een merk gaat niet in één jaar, hoe succesvol dat jaar ook is. Laten we het getut met toeristische promotie echt achter ons? Dan moeten bedrijven en overheden gezamenlijk investeren in één krachtige campagne die lang wordt volgehouden.

10 Houd aansluiting bij nationale en internationale netwerken

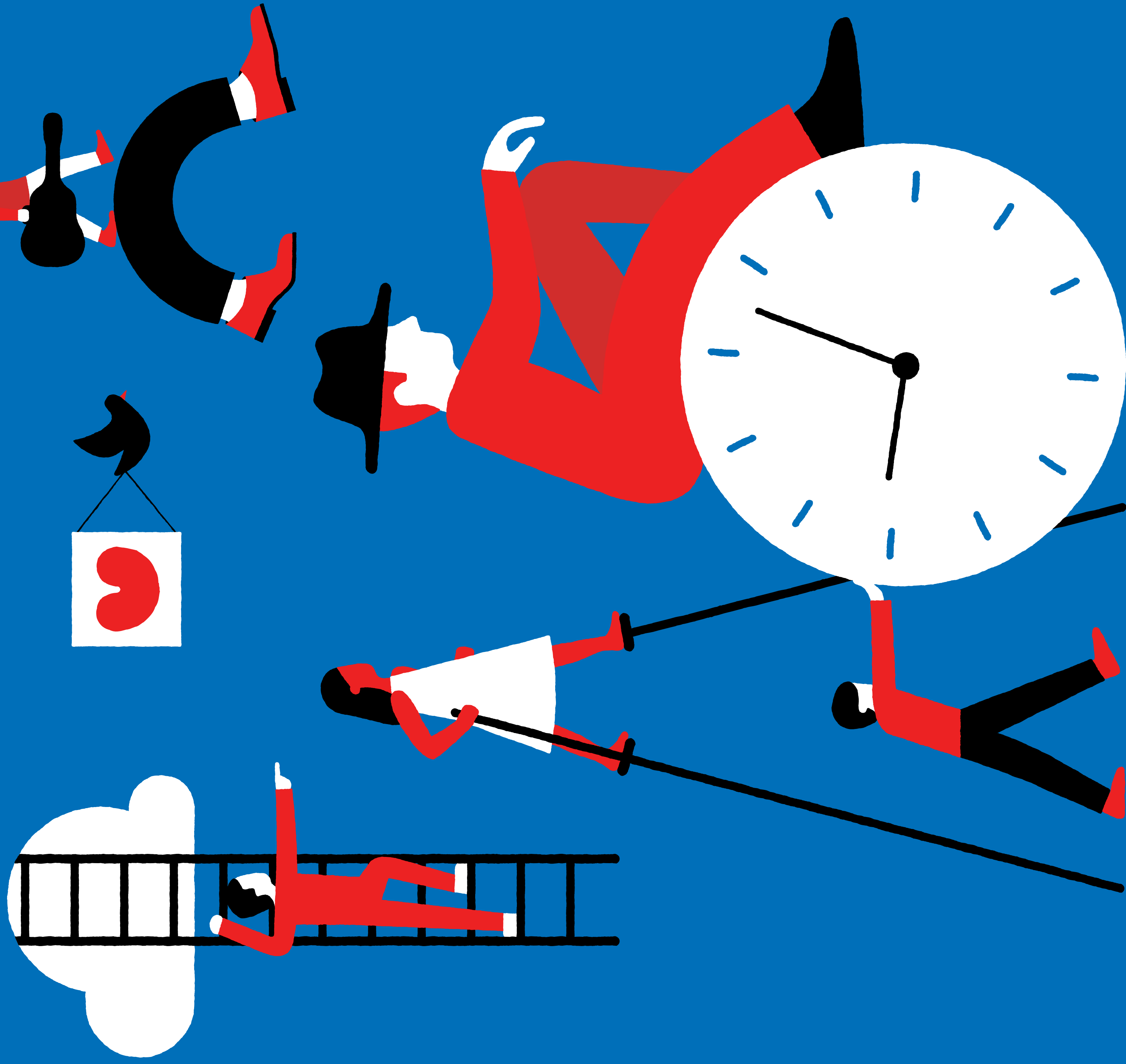
Met LF2018 werken we in een nationale en internationale omgeving. We leren van andere steden en regio's. Dat helpt ons vooruit. Tegelijkertijd leren anderen van ons. Dat geeft zelfvertrouwen. Voorkom dat we in 2019 weer naar binnen keren. Draag bij aan internationaal belangrijke doelen, zoals de Globale Doelen voor Duurzame Ontwikkeling. Investeer in landelijke en internationale relaties, houd aansluiting bij sterke netwerken. Fryslân heeft door LF2018 meer dan ooit kunnen putten uit nationale en Europese fondsen. Dat is gelukt omdat we geloven in eigen kunnen, eensgezind zijn en aantrekkelijk. Koester dat en investeer in samenballende kracht. Aan Rijk en Europa de uitnodiging mee te gaan op ons pad.

11 Zoek een nieuw gezamenlijk doel, win wedstrijden

Culturele Hoofdstad van Europa. Dat doel leek eigenlijk te groot. Totdat we werden gekozen en we moesten laten zien dat we het kunnen. Dan komt er van alles los. Het programma is te elitair of juist te volks. De politiek bemoeit zich er teveel mee of te weinig. We investeren te veel geld of toch te weinig. Het programma is te Fries of te internationaal. Uiteindelijk wint de trots. We maken er een succes van, omdat we willen laten zien dat we het kunnen. Mensen met een beperking werken samen met hipsters, gepensioneerd met vormgevers, vluchtelingen met dorpelingen, start-ups met kunstenaars, koks met economen. Dat werken buiten de eigen bubbel moeten we volhouden, dat is iepen mienskip. We gunnen ons Friezen een nieuw gezamenlijk doel. En wedstrijden om te winnen. Dit jaar zullen we die vinden.

2018.NL

LEEWARDEN-FRYSLÂN 2018
**CULTURELE HOOFDSTAD
VAN EUROPA**

2018.NL

Leeuwarden
Fryslân
2018

Culturele
Hoofdstad
van Europa